

V srpnu letošního roku zformulovala skupina vědců z českých univerzit a Akademie věd Tucet předvolebních otázek ke koncepci rozvoje vědy a výzkumu v Česku, se kterými se obrátila na představitele šesti nevýznamnějších politických stran v ČR. Inspirací přitom byla podobná iniciativa amerických vědců před loňskými prezidentskými volbami v USA. Cílem bylo umožnit politickým stranám formulovat jejich konkrétní plány v oblasti vědy a výzkumu a voličům pomoci získat konkrétnější představu, než lze vyčíst z většiny volebních programů. V duchu nejlepší české cimrmanovské tradice politici na jedné straně na otázky odpověděli, na druhé straně pro letošek volby zrušili. Věříme ale, že věda má přesah do věčnosti nebo alespoň do příštího roku, a proto budou níže uvedené otázky a odpovědi aktuální i k volbám v roce 2010.

Tucet předvolebních otázek ke koncepci rozvoje vědy a výzkumu v Česku

Odpovědi představitelů politických stran (v abecedním pořadí)

1. ČR dává ze státního rozpočtu na podporu vědy přibližně 0,65 % HDP, což je výrazně méně než v řadě vyspělých zemí. Lisabonská strategie EU přitom vyžadovala výrazné zvýšení zmíněné průměrné částky z důvodu zaostávání EU vůči ostatním velkým světovým ekonomikám. Považujete současný stav české podpory vědy za přiměřený, přemrštěný nebo nedostatečný? Vyvine Vaše strana v tomto směru v novém parlamentu nějakou iniciativu?

***ČSSD:** ČSSD ještě jako vládní strana přijala mnohem ambicióznější program. Z porovnání s členskými zeměmi EU-27 vyplynulo, že přírůstky veřejných výdajů na VaV v ČR patřily v období 2001–2005 k nejvyšším v členských zemích EU. Celkové veřejné výdaje na VaV, vyjádřené v % HDP v posledních letech v podstatě stagnují. V podpoře vědy a výzkumu u nás ale zaostává i soukromý sektor. Chceme se vrátit k původním záměrům a navýšit veřejnou podporu nad jedno procento HDP a výhledově dosáhnout celkového podílu zdrojů (včetně soukromých) kolem 3 % HDP. Nicméně v krizi bude velmi těžké prostředky navyšovat a bude vyžadovat velké úsilí, je alespoň udržet. V tom nám, žel, bude „pomáhat“ i krizové snížení HDP... Bylo by neodpovědné slibovat zázraky, nicméně za 4 roky poslední vlády ČSSD vzrostlo financování VŠ o 50 % a vědy o 46 %. Vláda ODS poprvé v historii ČR financování VŠ meziročně snížila... Stane-li se ČSSD opět vládní stranou bude se chovat při podpoře vědy a výzkumu obdobně jako ve svém předchozím vládním období.*

***KDU-ČSL:** KDU-ČSL bude prosazovat, aby na podporu vědy šlo více prostředků než v současné době. Naším vzorem je Finsko, které cílevědomě buduje znalostní ekonomiku jako jedinou skutečně účinnou formu boje proti krizi současně i krizím budoucím.*

***KSČM:** Jak jistě víte, pokládá KSČM vyšší státních prostředků věnovaných na vzdělávání, vědu a výzkum za zcela nedostatečnou, a to dlouhodobě. Jako přijatelné jsme jak ve čtvrtém, tak i v*

pátém volebním období Sněmovny prosazovali dosažení výdajů na výzkum a vývoj ve výši 3 % HDP (z toho 1% ze státních prostředků) do roku 2010. Přestože EU od tohoto cíle "potichu" ustoupila, domníváme se, že investice do vědy a výzkumu jsou z dlouhodobějšího hlediska nejen jednou z nejvýhodnějších investic s mnohonásobnou návratností, ale také jednou z hlavních zbraní boje s ekonomickou krizí. Chceme proto v případě úspěchu v mimořádných volbách do PS prosadit dosažení hranice 3 % HDP na výzkum a vývoj do roku 2011 (viz bod "Investice do vědy a nových technologií – základ boje proti krizi" volebního programu KSČM).

ODS: *ODS považuje současný stav finanční podpory české vědy nedostatečný. Současně jsme si ale vědomi toho, že systém financování výzkumu a vývoje, který prošel teprve první fází reformy, není stále ještě tak efektivní, jak mohl být a značná část prostředků je vynakládána na výzkum a vývoj, ze kterého nejsou žádné výsledky. Celá oblast výzkumu a vývoje rozhodně potřebuje více peněz, ale také účinnější a přísnější systém hodnocení výsledků, o který se bude opírat systém financování. Dosažení obou těchto cílů považujeme ze stejně důležité a v tomto smyslu jde o oblasti s absolutní prioritou.*

SZ:

- *Věda a s ní související výzkum a vývoj je zásadní pro rozvoj společnosti. Je nutné promítnout tuto deklaraci též do intervenčních opatření z pohledu státu.*
- *Je potřeba dívat se na strukturu podpory vědy v ČR.*
- *Diskuse nad odpovídající výší ať již relativní či nominální je potřebná, stejně tak je potřeba brát si příkladu ze zemí, které se mají stát naším vzorem, či z řady důvodů stojí na cestě k naší představě o fungování společnosti a ekonomiky.*
- *Tento mezinárodní kontext nám říká, že optimální výší pro podporu vědy ze strany státu je garance 1% HDP.*
- *Důležitý aspekt nehrají jen veřejné výdaje v této oblasti, ale stejně tak vytváření podmínek pro vyšší soukromé investice. Zde je potřeba dále prohloubit incentivy pro firmy*
 - ***Vhodná kombinace odpisů, daňových úlev** (dnes dary do 10% základu)*
 - *Odstranit daňové znevýhodnění nákupu smluvního výzkumu od vysokých škol (a VVI), zrovnoprávnit je s daňovými odpisy na vnitřní VaV výdaje firem*
- *Motivovat k získávání je však nutné též VaV instituce*
 - ***Zavést motivační příplatek pro výzkumné organizace** (zejména VŠ a VVI), které spolupracují s průmyslem – za každou 1 Kč ze smluvního výzkumu přidat nad rámec stávajícího objemu institucionální podpory.*

TOP09: *Současný stav podpory vědy rozhodně nepokládáme za dostatečný. Potřeba navýšit prostředky na vědu a výzkum však naráží na kritické možnosti státního rozpočtu. Na druhou stranu je třeba se zamyslet, zda jsou tyto prostředky vynakládány účelně, a uvážit, zda je úroveň všech ústavů Akademie věd a pracovišť vysokých škol natolik špičková, že musí být za každou cenu zachovány.*

2. Rada pro výzkum, vývoj a inovace před časem uvedla, že část prostředků, které přiděluje na výzkum, vývoj a inovace, se ztrácí bez dostatečné kontroly v černých dírách rezortního výzkumu. Nedlouho potom však doporučila vládě odebrat 20% prostředků Akademii věd, aby tyto prostředky převedla právě tam, kde se podle jejího staršího vyjádření nejvíce ztrácejí. **Domníváte**

se, že jde o kompetentní orgán, jehož personální složení a způsob jmenování by měl být i nadále zachován, anebo navrhnete změnu, jež by autoritu tohoto orgánu v očích vědecké i laické veřejnosti posílila?

ČSSD: *Funkční období tohoto původně čistě poradního orgánu vlády bude končit. Personální složení si nepochybně vyžaduje zásadní změnu. Máme za to, že by v orgánu měly mít vyhrazeno automaticky místo šéfové institucí jako je Akademie věd, Konference rektorů. Odpovědnost za vědu ale vždy ponese vláda, nikoli její poradní orgán... Ten tvoří vládní „alibi.“*

KDU-ČSL: *KDU-ČSL kritizuje rozhodnutí Rady pro výzkum a vývoj odebrat Akademii věd prostředky. Složení Rady pro výzkum a vývoj by mělo být reprezentativní a zastupovat všechny instituce zabývající se výzkumem a vývojem. Zasedat by v ní měli převážně odborníci, ale nesmí v ní chybět pohled „zvenčí“.*

KSČM: *S tvrzením Rady obsaženým v první větě lze jen souhlasit. Tím méně jsou pak pochopitelné některé kroky Rady po schválení poslední novely zákona č. 130/2002 Sb., o podpoře výzkumu a vývoje zveřejněného v úplném znění pod č. 211/2009 Sb.. I proto pokládáme složení Rady za ne zcela kompetentní a za nedostatečně vyvážené. Rádi bychom přitom upozornili, že za stávajícího právního stavu se jedná o poradní orgán vlády, která také plně rozhoduje o jeho složení. Domníváme se, že právě tato okolnost hraje podstatnou roli v tom, že Rada více naplňuje politické představy aktuálně vládnoucí politické strany (koalice) než dlouhodobé záměry rozvoje výzkumu a vývoje v ČR. Obsahem a rozsahem pravomocí a vlivu vůči subjektům výzkumu a vývoje se přibližuje postavení nikoli odborného a poradního, ale spíš správního či řídicího orgánu – ovšem bez příslušné zodpovědnosti. Tyto otázky jsme ovšem v době příprav výše zmiňované novely konzultovali mj. i se zástupci AV ČR a i na základě těchto jednání jsme připravované pozměňovací návrhy nepředkládali.*

Ze dvou nabízejících se možností řešení situace, za které pokládáme buď zřízení samostatného ministerstva pro výzkum, vývoj a vysoké školy, nebo úpravu postupu při jmenování členů Rady ve smyslu posílení navrhovatelské pozice subjektů, významně se podílejících na výzkumu a vývoji, preferujeme v současné situaci druhou možnost. Ve vztahu k ekonomickým otázkám navíc pokládáme za nezbytně nutné změny v metodice hodnocení výsledků výzkumu nebo příslušné změny v zákoně (tedy § 5a a § 6 zákona).

ODS: *Rada pro výzkum a vývoj identifikovala „černé díry“, kterými odtékají prostředky alokované na výzkum a vývoj v řadě oblastí, nejen v rezortním výzkumu. Proto usiluje o to aby Metodika hodnocení výsledků, která slouží jako základ pro rozdělování institucionálních prostředků na výzkum a vývoj, v čím spolehlivěji identifikovala pseudo-výsledky. Jen tak bude možné stále větší podíl prostředků směřovat do institucí a k týmům, které dosahují špičkových výsledků světové úrovně. Jde to sice pomalu, ale první výsledky nejsou špatné. Pokud jde o Akademii Věd, Rada pro výzkum a vývoj žádné doporučení odebrat 20 % prostředků nedala, pouze uplatnila dříve schválenou metodiku hodnocení výsledků, podle které AVČR dostala v rámci institucionálního financování zhruba jednu třetinu všech prostředků určených na institucionální podporu výzkumu, což předně odpovídá podílu AVČR na všech vyprodukovaných výsledcích. Je pravda, že změna systému financování vedla k určitému snížení rozpočtu AVČR a že bude třeba hledat řešení, jak AVČR pomoci tuto situaci řešit. Pokles rozpočtu AVČR ale nemá s kompetentností Rady a jejích členů, mezi nimiž jsou i představitelé AVČR, nic společného.*

Rada ovšem obměněna bude, protože to vyžaduje novela zákona 130/2002 o podpoře výzkumu, experimentálního vývoje a inovací.

SZ:

- *Vznik RVV by bezesporu významným krokem k naplnění ambice koordinace výzkumných aktivit v ČR.*
- *Postupem času se bohužel role RVV posunula z původního poradního orgánu vlády ČR do pozice exekutivního soudce nad celým systémem VaV v ČR a rejdištěm jednotlivých zájmových skupin, které zde prosazovaly své zájmy.*
- *Zvláště poslední novelou zákona o podpoře VaV došlo k natolik významnému posunu kontextu v rámci, kterého má RVV zajišťovat všemožnou koordinaci, že bude vhodné v budoucím období přistoupit ke změně zastoupení jednotlivých členů tak, aby obsazení RVV reflektovalo současnou situaci. RVV se musí vrátit do pozice odborného orgánu ve vztahu k VaV se zastoupením nejvýznamnějších osobností české vědy.*

TOP09: *Otázku kompetentnosti Rady vlády pro výzkum, vývoj a inovace – poradního orgánu vlády – nám nepřísluší posuzovat. Tvoří jej 15 členů z různých oborů a není na politicích či politických stranách, aby hodnotili jejich odbornost. Na první pohled je však mezi členy nápadná převaha expertů z přírodovědných oborů na úkor zástupců humanitních věd.*

Pokud je badatelská obec toho mínění, že Rada vlády pro výzkum, vývoj a inovace je orgánem nekompetentním, měla by vyvinout tlak na její převolení (třeba i postupně – několika členům končí v dohledné době jejich období). Rada by však jako součást systému měla zůstat zachována.

3. Je zřejmé, že zejména na vědecké úrovni doktorandů závisí budoucnost české vědy ale i inovací a hospodářské prosperity země. Tito talentovaní a pracovití lidé s dobrou perspektivou však citlivě vnímají současnou nejistotu své budoucí vědecké dráhy a při svém nadání snadno najdou odpovídající zaměstnání v cizině anebo v podnikatelské a průmyslové sféře doma. **Počítá vaše strana s nějakým programem zaměřeným na přilákání špičkových mladých vědců toho času působících v zahraničí, zpět do vlasti? Chystáte aktivní programy přilákání špičkových kvalifikovaných pracovníků pro vědu a výzkum ze zahraničí?**

ČSSD: *Špičkové kapacity láká zejména perspektiva špičkových podmínek pro vědeckou práci. Přes veškerou dobrou vůli ale nedokážeme financovat světovou špičku ve všech oborech. Je nutno vytipovat perspektivní oblasti, a tam soustředit přírůstky prostředků. Vláda by si měla vyhradit na příklad možnost každoročně přidělit pětiletý grant pro několik vysoce talentovaných odborníků do 33 let s nadprůměrnými mzdovými zdroji včetně rozpočtu pro menší tým a náklady vybavení. Přilákání špičkových kvalifikovaných pracovníků pro VaV ze zahraničí je především otázkou kvality a úrovně dosahovaných výsledků příslušných výzkumných pracovišť, včetně jejich prezentace v zahraničních časopisech, mezinárodních konferencích a jejich mezinárodního ohlasu.*

KDU-ČSL: *Největším problémem není to, že čeští vědci odcházejí do zahraničí. Největším problémem naší země je to, že se čeští vědci ze zahraničí po nasbírání zkušeností nevracejí zpět. KDU-ČSL si je této skutečnosti vědoma a bude podporovat programy, které přilákají zpět ze zahraničí špičkové české vědce.*

KSČM: Přiznávám se, že pojem "lákání" někoho či něčeho do ČR u mne vyvolává negativní asociace (např. v souvislosti s "lákáním" zahraničního kapitálu v devadesátých letech, které mělo za následek, kromě pozitivních výsledků, i příliv vyloženě spekulativního kapitálu s pozdějšími negativními důsledky na bankovní trh, zaměstnanost atd.). Naším cílem tedy není někoho vysloveně lákat, ale vytvořit výzkumným a inovačním institucím, týmům i jednotlivcům podle dosažených výsledků a perspektivy optimální podmínky pro činnost. Optimální znamená mj. pro špičkové odborníky - špičkové podmínky. Konkrétní způsoby, jak toho dosáhnout (tedy i vámi zmiňované programy), leží v převážně většině mimo Parlament – v oblasti výkonné moci. Intenzita zapojení a výslednost aktivit KSČM v této oblasti bude tedy záviset na jejím výsledku ve volbách.

ODS: Budoucí prosperita České republiky bude stále více záviset na výsledcích výzkumu, vývoje a inovací. Proto se zaměříme na to, aby finance na výzkum a vývoj šly těm nejlepším institucím a nejlepším vědcům. Vynikající výsledky ve vědě musí přinášet vysoké příjmy bez ohledu na věk, čehož lze dosáhnout v první řadě zvětšením diferenciací odměňování podle výsledků v rámci institucí. Aktivní programy na přilákání špičkových mladých vědců by měly začít vznikat v rámci institucí a pak se může k této iniciativě přidat stát.

SZ:

- K cestě české vědy ke světovým výsledkům chybí z minulosti nedostatečně vybudovaná infrastruktura pro provádění VaV, ale stejně tak špičkové týmy koncentrující to nejlepší, co ČR na poli VaV nabízí. Pro týmy, které budou schopny plně obstát v obrovské zahraniční konkurenci, potřebujeme vychovat novou generaci vědeckých pracovníků.
- Na straně jedné je třeba přispět ke stabilizaci celého prostředí VaV v ČR tak, aby mladí lidé cítili perspektivu pro svoji práci.
- Na straně druhé je nutné přijít s konkrétními iniciativami směřujícími k udržení těch nejlepších formou podpory jejich projektů z programu speciálně vytvořeného za tímto účelem. Je třeba nastavit systém vytipování nejlepší a podpořit je. Takový program může být podpořen též ze soukromých zdrojů firem, které by si tak otevíraly cestu k další spolupráci.
- Obecně je třeba hledat cesty ke zvyšování možnosti podpory doktorandů a mladých vědeckých pracovníků jejich adresnějším zapojením do konkrétních projektů.
- Pro zvýšení počtu mladých výzkumných pracovníků bude vhodné vyhlásit program/programy zaměřené tak, aby podmínky vyhlášení byly atraktivní jak pro uchazeče z řad mladých vědeckých pracovníků, tak pro výzkumnou organizaci přijmout nebo stabilizovat tyto pracovníky na dobu minimálně 3 let. Budou podporovány domácí a zahraniční pracovní a studijní pobyty pracovníků sféry výzkumu a vývoje, které by vedly ke kvalitativnímu růstu a ke stabilizaci těchto mladých špičkových pracovníků v dané sféře.

TOP09: Bez mladých odborníků ze zahraničí není možný další rozvoj vědecké ani pedagogické činnosti, a to bez ohledu na obor. Považujeme za nezbytné přilákat do České republiky co největší část těchto lidí s bohatými zahraničními kontakty. Aktivní programy a jejich šíře a záběr jsou závislé na tom, jak jednotlivé vědecké ústavy či vysoké školy dokáží efektivně nakládat s finančními prostředky. Zároveň si dovedeme v mnoha oborech představit aktivní zapojení

soukromého sektoru, který má logicky zájem o výsledky práce špičkových odborníků, do těchto programů. Kromě toho je třeba využívat evropských fondů mezinárodních nadací.

4. Ačkoli soutěžní grantový systém je v zásadě velmi pozitivní, představuje na druhé straně i značnou administrativní zátěž jak při přípravě návrhu projektu, tak při jejich posuzování vědeckými komisemi. Co soudíte o návrhu snížit počet grantových agentur na naprosté minimum (pouze GAČR a TAČR, zrušit resortní grantové agentury) a zajistit tak racionálnější a spravedlivější průběh grantových soutěží?

ČSSD: *Nejsme si zcela jisti, zdali monopolizace grantového systému by byla prospěšná. I vědci a hodnotitelé mají lidské vlastnosti, sympatie a antipatie, které se promítají do hodnocení... Současnost přinesla určité snížení počtu institucí, vyhodnoťme tedy fungování tohoto modelu a nespěchejme s okamžitou reorganizací. Budeme prosazovat takové organizační změny řízení VaV a přidělování veřejných prostředků na VaV, které povedou a zajistí transparentnost a kontrolu účelného využívání VaV.*

KDU-ČSL: *KDU-ČSL považuje snížení počtu grantových agentur za rozumný krok. Čím méně bude agentur, tím menší bude prostor pro nespravedlnosti při rozdělování peněz.*

KSČM: *Právě z vámi uváděných i některých dalších důvodů (sjednocení přístupu a náročnosti k uchazečům o poskytnutí grantu, zamezení "soupeření" o výši prostředků přidělených státem jednotlivým poskytovatelům atd.), jsme v přípravě novely zákona o podpoře výzkumu diskutovali různé varianty, včetně nejradikálnější možnosti "společné hlavy" GAČR a TAČR (v návaznosti na zřízení samostatného ministerstva). Reakce "vědecké veřejnosti" byla v té době neutrální či spíše negativní, převážil zájem přijmout novelu i s případnými nedostatky.*

ODS: *ODS dlouhodobě prosazuje co nejjednodušší grantový systém a zároveň odbourávání nadbytečné byrokracie na všech úrovních státní správy. Snížení počtu poskytovatelů účelových prostředků prostřednictvím grantů vidíme jako krok správným směrem, protože se sjednotí pravidla i kritéria pro rozdělování těchto prostředků a celý systém bude transparentnější a vyvolá větší konkurenci mezi vědci a výzkumníky.*

SZ:

- *Při poskytování podpory není klíčovou otázkou počet poskytovatelů či distributorů, ale přehlednost a jasná pravidla při posuzování projektů.*
- *Původní záměrem reformy VaV byla racionalizace poskytování prostředků. Tento záměr byl v roztržitém prostředí zcela racionální. Důležité bude v budoucnu zaručit všem týmům rovnoprávný přístup do všech grantových řízení.*

TOP09: *Domníváme se, že snížení počtu agentur, resp. zrušení resortních grantových agentur je krokem správným směrem, aby se prostředky, které jsou k dispozi, zbytečně netříštily. Soustředit rozhodování v soutěžním grantovém systému do dvou agentur (GAČR a TAČR) je tedy krokem racionálním, avšak sám o sobě spravedlivější průběh nezajistí: Česká republika je poměrně malá země, kde se drtivá část vědců a badatelů ve svých oborech osobně zná, a proto by bylo záhodno zapojit do hodnotících činností co nejvíce špičkových vědců ze zahraničí.*

5. Velkým problémem řízení české vědy se jeví personální obsazení řídicích funkcí v orgánech, které rozhodují o strategii vědecko-technického rozvoje (v první řadě Rada pro výzkum, vývoj a inovace). Na těchto místech se nezdívá vyskytují lidé s nedostatečnou odbornou autoritou a malou zkušeností z badatelské práce. **Jste si tohoto problému vědomi a pokud ano, navrhnete systémové postupy k překonání tohoto nedostatku?**

ČSSD: Jsme připraveni k diskusi na toto téma. Ale vláda musí zejména cítit odpovědnost za vědu i za lidi, kteří jí v této oblasti radí. Bez toho jsou jakákoli formální pravidla sestavení poradního orgánu čistou teorií... Naše případná vláda však požádá o vyjádření k nominovaným osobám instituce z oblasti výzkumu a vývoje v oblastech specializace odborných členů grémií řídicích vědu.

KDU-ČSL: V řídicích orgánech, které rozhodují o strategii vědecko-technického rozvoje, musí být především odborníci a lidé se zkušeností z badatelské práce. Na druhou stranu je třeba, aby v těchto orgánech nechyběl i pohled "zvenčí".

KSČM: Již jsem částečně reagoval v rámci odpovědi na druhou otázku. Problémy v personálním výběru a jmenování členů Rady (ale např. v posledním roce i GAČR a nově zřizované TAČR) jsou nám známy. Jsme přesvědčeni, že v první řadě vyplývají z nekompetentnosti samotné vlády pana Topolánka a jeho osobně jako předsedy Rady - a dále ze snahy vlády (a zejména ODS) "pojistit" si místa, na kterých se rozhoduje o rozdělování nemalých prostředků, svými figurami a příznivci. Na druhou část otázky odpovídám jednoznačně ANO. Pokud KSČM po volbách bude mít vliv a možnost prosadit změny v systému navrhování, jmenování či volby členů řídicích a kontrolních orgánů (i hodnocení jejich činnosti) směrem k posílení kompetentnosti, nezávislosti a současně osobní zodpovědnosti, pak to udělá.

ODS: V Radě pro výzkum a vývoj jsou nejen vynikající vědci, ale také představitelé institucí a výzkumu prováděného v podnikové sféře. Lze diskutovat o tom, zda hlavním problémem není současná institucionální podoba Rady, která jí nedává dostatečné pravomoci a odpovědnost. Rádi bychom v první řadě otevřeli diskusi na téma, jak reformovat institucionální uspořádání české vědy a jejího financování.

SZ:

- Řízení vědy je specifickou oblastí. Vědecká komunita je velmi citlivá na odbornost a zkušenosti na všech článcích řízení. Ve shodě s výše uvedenou odpovědí je nutno zdůraznit, že člen RVV musí splňovat nejpřísnější kritéria v této oblasti – mezinárodní zkušenosti nevyjímaje. To samé platí pro podpůrný aparát a jednotlivé pracovní skupiny RVV.
- Je však třeba mít na zřeteli, že zkušenosti je nutné čerpat též z oblasti využívání výsledků vědy. Mluvíme-li o strategii je nutné zohledňovat veškeré faktory tak, aby byl zajištěn samotný rozvoj.

TOP09: Tato otázka byla částečně zodpovězena již v bodu 2. Je třeba najít přijatelný kompromis, protože pouhé manažerské vedení vědy je cesta do pekel, jak jasně ukázal poslední vývoj. Nicméně pouhá badatelská a vědecká zkušenost nezaručuje racionalitu při nakládání s finančními prostředky nebo rozvahu při jejich přidělování. V žádném případě by ale nemělo dojít k omezení akademické svobody.

6. V České republice vzniklo v posledních dvaceti letech mnoho vysokých škol, ale jen některé z nich, resp. jen některé fakulty či katedry mají dostatečnou kapacitu k vědeckému výzkumu. Nebylo by na místě rozdělit vysoké školy do kategorií výzkumných univerzit, jež by úzce spolupracovaly s odpovídajícími pracovišti Akademie věd a na univerzity, které by se soustředily především na výuku? **Souhlasí vaše strana s myšlenkou vyčlenění relativně malého počtu “výzkumných univerzit”, jejichž hlavním posláním by měl být špičkový výzkum? Pokud ano, jak konkrétně si představujete přechod na tento systém a způsob vzniku takových “elitních” vysokých škol?**

ČSSD: Slovensko je v tomto směru o krok vpřed. Vysoké školy je nutno odlišovat podle účelu, kterému slouží (mnohé jsou jen pouhými učilišti), a podle výkonu. Kritériem výkonu je výzkum a kvalita posluchačů. V souladu s našim volebním programem budeme podporovat proces diferenciacie vysokých škol podle jejich pedagogických a výzkumných výkonů a kvality.

KDU-ČSL: Vyčleňování výzkumných univerzit je institucionální záležitostí. Dobrá grantová politika je větší zárukou špičkového výzkumu než institucionální reforma.

KSČM: V první řadě se domnívám, že podobně jako v regionálním, tak i ve vysokém školství byla bezbřehá benevolence státu při udělování souhlasu se vznikem nových vysokých škol a při akreditaci vzdělávacích programů bez náročnějšího posouzení všech aspektů chybou, která se státu v budoucích letech ještě vymstí.

Za druhé – jestliže KSČM měla řadu výhrad k návrhům a některým dílčím krokům reformy vysokého školství prosazovaným v první polovině tohoto desetiletí a jestliže ostře kritizovala “Bílou knihu terciárního vzdělávání”, pak to neznamená, že nevnímáme vývoj kolem sebe a nově vznikající potřeby. Speciálně myšlenku obsaženou v této otázce (pokud ovšem pomíneme předchozí vývoj a současný stav jako jeho důsledek) pokládáme za objektivně potřebnou.

Základem pro zařazení do “kategorií” škol by ovšem měl být podrobný nezávislý rozbor předpokladů a podmínek uchazečů (veřejných vysokých škol) o “elitní” kategorii, stanovení tvrdých závazných kritérií, úkolů a termínů pro postupné materiální a personální vybavení příslušných pracovišť a pravidelné vyhodnocování postupu. Šlo by tedy o postupnou přeměnu na programové bázi, týkající se opravdu jen několika málo vysokých škol.

Pokládáme přitom za důležité, aby ani u výzkumných univerzit pedagogická činnost nebyla zařazena až na druhou kolej a aby zcela jednoznačně (státem zaštitěna a smluvně ošetřena) byla zajištěna vámi vzpomínaná “úzká spolupráce” s příslušnými pracovišti AV ČR. Právě nezřetelnost záměrů v této oblasti a nejčerstvější zkušenosti jsou důvodem naší jisté zdrženlivosti při vyjádření podpory vzniku “výzkumných univerzit”.

ODS: Ano, ODS podpoří vznik špičkových výzkumných univerzit. Dále hodláme daňovými nástroji podpořit motivaci firem univerzit k vzájemně výhodné spolupráci v oblasti aplikovaného výzkumu a zavádění inovací.

SZ:

- Hlubší diverzifikace poslání jednotlivých univerzit a vysokých škol je tématem ve všech zemích EU.

- *Je zřejmé, že dílčí specializace ve smyslu koncentrace špičkových vědecký, vzdělávacích či aplikačních týmů je pravděpodobně jedinou cestou pro VŠ jak v budoucnu obstát ve stále se rozšiřující konkurenci a současně cestou, jak plnit společenské poslání, které VŠ nesou.*
- *Řešením není direktivní rozhodnutí na současné platformě, kdo je a kdo není výzkumnou univerzitou. Je však nutné vytýčit cíl a podpořit jednotlivé školy v jejich rozhodování o strategickém směřování právě jejich instituce. Podpořit je možno zpracování samotných strategií na úrovni institucí, které realisticky zanalyzují současný stav a možné ambice. Z prostředků, které ČR nabízejí strukturální fondy je následně možné podpořit i první kroky v naplňování takto vzniklých záměrů.*

TOP09: *V České republice chybí dlouhodobě koncepce vysokoškolského vzdělání. Došlo k masivnímu nárůstu státních i soukromých vysokých škol, přičemž kvalita někdy pokulhává za kvantitou. Proto se jejich rozdělení na výzkumné univerzity a „vzdělávací“ vysoké školy jeví jako nezbytné. Je to opět otázka hodnocení jednotlivých vysokých škol a jejich pracovišť – koncepce vzniku takových výzkumných univerzit by měla být založená na nezpochybnitelných výsledcích jasně definovaných hodnocení jednotlivých pracovišť. U výzkumných univerzit předpokládáme úzkou spolupráci s Akademií věd České republiky.*

7. Zastává vaše strana myšlenku akademické nezávislosti a samosprávy vysokých škol, nebo jste pro zavedení manažerského způsobu řízení (správní rady s převahou osob mimo akademickou sféru, které by m.j. jmenovaly rektory)?

ČSSD: *Klademe to jako otázku a chceme odpověď od akademické sféry. Pokud bude stát vysoké školy financovat, bude si klást otázku jejich výkonnosti a efektivnosti jejich řízení. Nechceme omezovat akademické svobody, ale chceme se ujistit, že samospráva vede k náročnosti a špičkovým výsledkům. Zdá se, že vedle skvělých výsledků existují i odstrašující příklady.*

KDU-ČSL: *KDU-ČSL je pro zachování akademické nezávislosti a akademických svobod, což prokázala tím, že odmítla tzv. Bílou knihu terciárního vzdělávání. Na popud předsedy KDU- ČSL Cyrila Svobody vláda tento materiál neschválila, ale pouze vzala na vědomí a uložila sice ministru školství, aby legislativní návrhy připravoval, ale bez vazby na Bílou knihu.*

KSČM: *Odpověď je stručná a jednoznačná. Ano, uznáváme myšlenku akademické nezávislosti a samosprávy vysokých škol. Jasně jsme deklarovali svůj nesouhlas s návrhy obsaženými v „Bílé knize“, náš nesouhlas trvá a doufáme, že v návrhu nového vysokoškolského zákona se tyto návrhy již neobjeví.*

Současně ovšem cítíme, že VVŠ jako veřejnoprávní instituce by měly rychleji a pružněji reagovat na „společenskou objednávku“ úpravou či nabídkou nových studijních programů, a to nejen v prezenčním studiu (viz podle nás ne zcela zvládnutá situace – při hlavním podílu MŠMT-u nabídky programů a kurzů k doplnění vzdělání po přijetí zákona o pedagogických pracovnících).

ODS: *ODS je pro zavedení správních rad, ve kterých by měly zastoupení jednotlivé zainteresované subjekty (např. stát, kraj, město, sponzoři, univerzita atd.), avšak jmenovaného rektora či děkana by následně ve své funkci potvrzovaly akademické senáty.*

SZ:

- *Akademická samospráva je jedním ze základních kamenů podstaty univerzit. Zcela oprávněně se vnitřní mechanismy řízení ve vztahu k naplňování role univerzit liší od ostatních veřejných či soukromých institucí.*
- *Je zřejmé i z mezinárodního kontextu že autonomii VŠ je cestou ke zvyšování kvality vzdělávání a VaV realizovaných VŠ.*
- *Na druhé straně není možné přehlížet často nekvalitní způsob řízení především velkých projektů či jednotlivých součástí VŠ jako celku. V tomto směru je nutné do budoucna jasněji a přísněji stanovovat kritéria při obsazování míst managementu tak, aby byly na tak velkých a významných institucích jakými VŠ jsou zajištěny standardní způsoby řízení, jak je tomu standardem u VŠ v zahraničí. Pro stanovení vhodného modelu je vhodné srovnání fungování nejlepší 100 univerzit světa. Cílem změn vnějších, ale i vnitřních podmínek by mělo být přiblížení se českých VŠ právě této hranici.*
- *Strana zelených bude prosazovat takové změny v terciárním vzdělávání, které zachovají vysokým školám akademické svobody, povedou k posílení jejich autonomie i odpovědnosti, ke zdůraznění vazby na kvalitu a k zohlednění rozmanitosti disciplín, přístupů a specifických rolí jednotlivých institucí tohoto sektoru.*

TOP09: *Odpověď částečně zazněla již v bodu 5. Není alibismem říci, že ani jedna z variant, tedy buď manažerské, nebo akademické řízení vysokých škol není optimální, je-li vnímána dogmaticky. O vědeckém směřování vysoké školy nemůže rozhodovat manažer bez hlubší znalosti akademického prostředí, ale otázky investic v řádu desítek či stovek milionů často nedokáže rozhodnout zcela kvalifikovaně akademik bez manažerského zázemí. Nemělo by ani to být jeho úkolem.*

Výkonné vedení vysokých škol by mělo být do jisté míry rozdělené a mělo by mít jasně vymezené pravomoci. Správní rady by neměly být odcizeny akademické sféře, mají-li však být odpovědné za výsledky vysokých škol, měly by být spolu s akademickými senáty odpovědné za volby rektorů.

8. Jste pro zavedení školného na vysokých školách? Pokud ano, jak hodláte zachovat dostupnost vysokoškolského vzdělání i pro sociálně slabší studenty? Pokud ne, jak hodláte udržet financování systému vysokého školství v ČR?

ČSSD: *Žádný dosud předložený model zavedení školného (s výjimkou promptních plateb) nepřináší v dohledné době školství peníze navíc, naopak přinášel byrokracii. Zastáváme názor, že funkci školného má plnit progresivní daň z příjmu, nikoli školné, které budou posluchači splácet v době, kdy zakládají rodinu, jsou na mateřské a platí hypotéku na pořízení bytu, ...*

KDU-ČSL: *KDU-ČSL není pro zavedení školného na vysokých školách. Ovšem KDU-ČSL je pro půjčky na studium. Prosazování špatné tzv. Bílé knihy terciárního vzdělávání ukázalo, že stát a vysoké školy musí najít způsob financování společně v atmosféře spolupráce.*

KSČM: *Má odpověď je opět jednoznačná. Zachování či zajištění bezplatného (miněno zde školné v jakékoli podobě) počátečního vzdělávání na veřejných školách je trvale nosnou částí vzdělávacího programu KSČM a je i součástí našeho nového volebního programu. Pokud se týká financování systému vysokého (i regionálního) školství, pak jako hlavní zdroj (kromě využití vnitřních rezerv) vidíme změnu struktury výdajové části státního rozpočtu. Posílení veřejných výdajů na vzdělání na úroveň běžnou ve státech OECD, tj. na cca 5,5 – 5,6 % HDP by vysokému*

školsství přineslo cca 15 mld. Kč ročně. Další možnosti pak vidíme v zapojení soukromých zdrojů – budoucích zaměstnavatelů, v možnosti konkrétně směřovaných daňových asignací fyzických i právnických osob, nebo i ve "vysoutěžení" prostředků na aplikovaný výzkum a podílu na realizaci jeho výsledků.

ODS: ODS chce do budoucna zavést školné na vysokých školách. Dostupnost vysokoškolského vzdělání hodláme udržet pomocí výhodných studijních půjček, které umožní studovat každému. Půjčky budou spláceny až po ukončení studia. Pokud půjčku za studenta splatí budoucí zaměstnavatel, případně studentovi na její splácení nějakou částkou přispěje, bude splácení půjček pro zaměstnavatele daňově zvýhodněné. Splátka bude daňovým výdajem zaměstnavatele. Dále zavedeme studijní spoření snižující náklady studentů v průběhu studia. Bude daňově odčitelné až do daňového bonusu sociálně znevýhodněných rodin.

SZ:

- Je nutné si uvědomit, že současný stav (náklady související se studiem) vytváří obrovskou sociální bariéru v přístupu ke vzdělání. Pro odstranění této „současné“ bariéry Strana zelených prosazuje zavedení a následné několikaleté ověření systémové finanční podpory vysokoškolských studentů formou grantů, stipendií, výhodného spoření a půjček.
- Poplatky na VŠ jsou realitou již dnes. Hrají významnou roli v přenášení odpovědnosti za náklady spojené především s "nestandardní" dobou studia. Další rozšiřování plateb spojených se studiem ať už přímo, nebo nepřímo není možné bez jasného vymezení úlohy takových poplatků. Zda jejich roli má být uměřené zvýšení odpovědnosti za poskytované vzdělávání, či látání děr v rozpočtu VŠ. Je zřejmé, že z tohoto pohledu u nás nemůže hrát školné zastávat funkci důležité zdroje financování VŠ.
- Bez odstranění sociálních nerovností v přístupu k vysokoškolskému vzdělání nelze o zavedení školného dle našeho názoru ani uvažovat.
- Objem prostředků na vysoké školy stejně jako prostředky na VŠ bude v budoucnu nutno navýšit na srovnatelnou úroveň s rozvinutými zeměmi. Kvantitativní otevření segmentu terciárního vzdělávání v uplynulých letech nemůže být na úkor kvality vzdělávání či výzkumu na VŠ. Kromě navýšení veřejných zdrojů bude třeba podpořit rozvoj třetí role VŠ a posílit tak jejich příjmy z této oblasti.

TOP09: TOP 09 hodlá prosazovat zavedení spoluúčasti studentů na nákladech na vzdělání. Tzv. školné přece tvoří pouze jeden ze segmentů celkových nákladů na studium. Funkce této spoluúčasti je pro studenty motivační (co je zadarmo, toho si obecně člověk neváží), pro vysoké školy je příjmem, bez něhož se patrně neobejdou. Vybírání tohoto příspěvku a nakládání s ním však musí být transparentní. Zároveň nesmí zavedení tohoto příspěvku znamenat snížení příspěvku ze strany státu. Dále je nutno zavést systém stipendií a podpor na veškeré náklady na vzdělání, čímž se zvýší prostupnost k vyššímu vzdělání studentům z nižších sociálních skupin. Nemůžeme si dovolit mrhat talenty.

9. Jste pro zřízení zvláštního ministerstva pro vědu a vysoké školy? Jakou roli a postavení v českém systému vědy a výzkumu vidí vaše strana pro Akademii věd? Považujete současný model spolupráce mezi vysokými školami a Akademií věd za vyhovující?

ČSSD: *Sociálně demokratická vláda měla dva členy, kteří se zabývali školstvím a vědou. Místopředsedu vlády a ministra školství. Budoucí uspořádání závisí na nové koalici. Nový samostatný resort je patrně nad rámec finančních možností vládní administrativy. Spolupráce mezi AV a VŠ je možno jistě dále prohlubovat, nicméně klíčoví vědci AV dávno učí a AV se aktivně podílí na výchově doktorandů.*

KDU-ČSL: *V našem volebním programu není zřízení zvláštního ministerstva. Akademii věd chce KDU-ČSL zachovat a vytvářet podmínky pro lepší spolupráci mezi vysokými školami a Akademií věd.*

KSČM: *Jak už jsem zmínil v odpovědi na druhou otázku, za předpokladu některých dalších změn a jisté politické stability přesahující rámec jednoho volebního období je zřízení ministerstva pro vědu, výzkum a vysoké školy jednou z možností. Takové řešení by ovšem mělo řadu různě motivovaných odpůrců s relevantními protiargumenty. Zřízení by tedy musela předcházet diskuse – a v případě většinové shody také solidní legislativní a organizační příprava. Nepředpokládáme tedy zřízení samostatného ministerstva v nejbližším časovém horizontu.*

Akademii věd ČR pokládá KSČM za páteř českého výzkumu a její úlohu v základním výzkumu za nenahraditelnou. Vyšší a výraznější propojení s aplikovaným výzkumem, případně experimentálním vývojem, nelze podle nás prosadit či plně realizovat naráz nebo v průběhu jednoho či dvou let.

Nedomníváme se, že by politické strany měly rozhodovat a posuzovat modely spolupráce mezi subjekty výzkumu a vývoje (a to ani s využitím sobě blízkých odborníků) bez vyslyšení hlasu těch, jichž se to týká. V současné době by podle nás měla politická reprezentace vydat jednoznačný politický pokyn – sedněte si bez jakékoli předpojatosti k jednomu stolu a společně připravte a předložte takový model spolupráce, který bude oboustranně přijatelný, funkční a zejména efektivní.

ODS: *ODS nechce nyní zřizovat zvláštní ministerstvo pro vědu a vysoké školy, nebrání se ale diskusi na toto téma. Existuje totiž řada variant, jak vytvořit jednoho silného správce prostředků na výzkum a vývoj. Co se týče postavení AV ČR v systému české vědy, dlouhodobým cílem České republiky v této oblasti by mělo být vytvoření podmínek pro postupnou institucionální integraci výzkumných kapacit AV ČR a vysokých škol. Tím by proces vzniku výzkumných univerzit rozhodně urychlil. Akademie věd by se postupně transformovala v instituci sdružující špičkové vědce země, kteří by se podíleli na správě výzkumu a vývoje tak, jako tomu ostatních vyspělých státech světa.*

SZ:

- *Nemyslíme si, že je potřebné ani prospěšné oddělovat terciární vzdělávání a oblast VaV od ostatních sektorů vzdělávání.*
- *Z hlediska struktury má česká věda dva základní pilíře – vysoké školy a akademii věd. Je žádoucí dále posilovat vzájemnou spolupráci v oblasti výměny špičkových vědců, budování společných cílů a projektů, které se do budoucna musejí stát základním pojítkem pro efektivnější financování kvalitního evropsky rozpoznatelného výzkumu a lepšímu využití lidských kapacit. Stejně jako v oblasti školství i zde platí, že navyšování výdajů pro oblast výzkumu je cestou k potřebné modernizaci a restrukturalizaci české ekonomiky. Šetřit je třeba – ale na pravém místě.*

- *Proces asociace s vysokými školami musí být postupný, dobře připravený a promyšlený, To rozhodně dnešní reforma VaV, novela zákona 130 a zákon 110/2009 není.*
- *Akademie věd ČR má v budoucnosti výzkumu své nezastupitelné místo. Obavy akademiků chápeme. Obě strany, Rada pro výzkum, vývoj a inovace i AV ČR, by spolu měly vést seriózní dialog. Oblast VaV je natolik specifická a náročná, že si nemůžeme dovolit tříštit síly. Na prvním místě musí být obecný zájem vědy a výzkumu, protože inovace je to, na čem by malá země bez významnějších přírodních zdrojů, jakou je Česká republika, měla stavět především. A máme-li zájem na dalším rozvoji VaV u nás, nemůžeme Akademii věd opomíjet.*
- *VaV je třeba reformovat, ale nelze to dělat bez vědců, nelze jim reformu přikazovat. Je potřeba do toho vtáhnout celou společnost, protože inovace jsou jedinou šancí pro konkurenceschopnost země našeho typu, naší velikosti. Po vzoru pozitivních zkušeností z diskusí o reformě terciárního vzdělávání navrhuje OL vytvořit pracovní skupinu složenou ze zástupců RVV a AV ČR, která připraví změny v zákoně nebo zcela novou koncepci reformy VaV. Je evidentní, že „pravdu“ v tomto případě nemá ani jedna strana a vědci byli každopádně dotlačeni do situace, která jakýkoliv pozitivní vývoj znemožňuje. Vláda nemůže stát proti svým vědcům, to je přece absurdní. Její zástupci s nimi musí pravidelně komunikovat a nejlépe na nějakém formalizovaném podkladě. Jiné řešení v tuto chvíli není.*

TOP09: *TOP 09 má ve svém programu vznik ministerstva pro vědu, výzkum a vysoké školy. Soustředění těchto agend do jednoho místa zvýší efektivitu jejich řízení. Agendy základního a středního školství máme v úmyslu spojit s dosavadním ministerstvem kultury, neboť obojí v podstatě spadá pod regionální správu.*

Zároveň musí být zajištěna co nejužší spolupráce s ministerstvem školství, protože bez kvalitního základního a především středoškolského vzdělání nebudou na vysokých školách kvalitní studenti. Mezi Akademií věd a vysokými školami musí dojít k hlubší spolupráci, což bude jen ku prospěchu obou sfér – vysokoškolští pedagogové se dostanou blíže Akademii věd a akademičtí badatelé budou mít více možností osvědčit si svoji práci v interakci se studenty. Postavení Akademie věd jako celku nemůže posuzovat politik, je to otázka odborného zhodnocení jednotlivých pracovišť, jako bylo dotčeno výše.

10. *U nás i ve světě do "firemního vývoje" a inovací investuje dominantně podnikatelská sféra. Jakou konkrétní představu má vaše strana ohledně státní podpory aplikovaného výzkumu, firemního vývoje a inovací? Domníváte se, že současná výše veřejné podpory firemního vývoje a inovací v ČR je žádoucí a oprávněná?*

ČSSD: *Jde fakticky o dovolenou podporu vlastnímu průmyslu. Ale tu nelze zaměňovat s badatelskou vědou. Ve vývoji lze jistě najít řadu hluchých míst... Ale buďme spravedliví, ve vědě též..*

KDU-ČSL: *Ze seznamu podpory aplikovaného výzkumu, firemního vývoje a inovací vyplývá, že velká část veřejné podpory plyne do podnikatelské sféry. Rozdělení podpory by mělo být vyváženější.*

KSČM: Řečeno bez obalu, jde podle nás výraznější podpora výzkumu a vývoje v soukromém sektoru při stagnaci jeho vlastního podílu vlastně proti duchu Lisabonské strategie, která počítá s cca dvojnásobným zapojením soukromého sektoru v porovnání s výdaji veřejnými. Současně tak objektivně dochází ke snížení objemu prostředků využitelných pro podporu poskytovanou státním a veřejnoprávním subjektům.

Na druhé straně některé záměry uchazečů o podporu výzkumu a vývoje mohou v případě úspěšné realizace přinést zpětné efekty (smluvně zajištěný podíl na ekonomických výsledcích, příjem státu ve formě vyššího daňového odvodu, vytvoření nových pracovních míst, posílení exportu atd.). Neodmítáme tedy tuto podporu plošně a za všech okolností, nesmí však být pro stát nevýhodná (pro příjemce je výhodná od počátku).

Současnou výši veřejných prostředků věnovaných firemnímu vývoji a inovacím vzhledem k situaci pokládáme za vcelku oprávněnou. O správnosti adresného přidělování má řada našich odborníků oprávněné pochybnosti.

ODS: ODS hodlá daňovými nástroji podpořit motivaci firem a univerzit k vzájemně výhodné spolupráci v oblasti aplikovaného výzkumu a zavádění inovací.

SZ: Věda a inovace musí do budoucna tvořit motor českého hospodářství. To vyplývá jak z celosvětového vývoje ekonomiky, tak z pozice České republiky jako malé země bez výrazných přírodních zdrojů. Podpora státu musí však jít ruku v ruce se systémovými změnami, jak jsou popsány v jiných odpovědích. Jinak by nebyla tak efektivní, jak potřebujeme.

TOP09: Státní podpora aplikovaného výzkumu je nezbytná pouze v těch oblastech, který je pro stát prioritní, kde nejsou výsledky využitelné okamžitě a kam se proto soukromý sektor často zdráhá investovat prostředky. Současný stav je neúnosný.

11. Jedním z významných stimulů současného rozvoje české vědy bylo zřízení tzv. Výzkumných center („Center excellence“) založených na spolupráci vysokých škol, ústavů Akademie věd a popř. i inovativních firem. **Podpořili byste pokračování tohoto programu?**

ČSSD: Centra excellence považujeme za vhodnou formu propojení AV, VŠ a praxe, stejně tak jako klastry a společná pracoviště AV, VŠ a průmyslových subjektů.

KDU-ČSL: Spolupráce mezi výzkumnými pracovišti je žádoucí a KDU- ČSL ji bude podporovat.

KSČM: Ano, podpořili. Jde vlastně o jednu z možností soustředění sil a prostředků (a také získání nových), tedy tvorby nového modelu spolupráce AV ČR a VŠ tak, jak o tom hovoříte v deváté otázce. I zde je ovšem potřebná diskuse a pochopení všech zúčastněných. “Případ” CESLAB kontra CEITEC se podle našeho názoru dal řešit i důstojněji a s lepším výsledným efektem.

ODS: Ano.

SZ: *Ano, budování center excellence podporovaných především z prostředků strukturálních fondů je jasnou cestou k zásadnímu zvýšení kvality české vědy, jejich výsledků a posílení kvality nejlepších týmů které tak budou mít vytvořeny rovné podmínky se špičkovými centry v zahraničí.*

TOP09: *Výzkumná centra – centra excellence byla jako projekt přínosná pro jejich interdisciplinární ráz a pro účast více stran. Rozhodně měla pozitivní účinek v zapojení širšího počtu začínajících badatelů do vědecké práce. Vyhodnotit, zda prostředky na tato centra byly vynaloženy efektivně a jsou adekvátní výsledkům jejich bádání, to je otázka pro odborníky z příslušných oborů.*

12. Máte představu o konkrétních metodách a krocích k tomu, jak dosáhnout výrazného zvýšení úrovně českého výzkumu (základního i aplikovaného) a jeho přiblížení ke světové špičce?

ČSSD: *Zodpovězení této otázky by vyžadovalo značný prostor k vyjádření, proto alespoň stručnou reakci. Bez kvalitního školství nebude žádný výzkum, bez finančních prostředků také ne a bez hodnocení výsledků a podpory úspěšného a potřebného lze těžko docílit úspěchu. Program pro výzkum a vývoj se zakládá na desetiletí a začíná jednoduchým pravidlem nerušit, co funguje a netrestat výkon...*

Země musí mít vzdělanostní a výzkumnou vizi. Priority v podpoře výzkumu a inovací. Rámec dlouhodobého finančního zabezpečení, který bude korigovat investiční požadavky...

KDU-ČSL: *Jakékoliv kroky lze dělat pouze v dialogu s těmi, kterých se změny týkají.*

KSČM: *Relevantní vyčerpávající odpověď na tuto otázku podepřenou dostatkem prostředků a pravomocí vám v současné době jen těžko někdo dá. Také rozsah odpovědi by mnohonásobně překročil možnosti i účel této, v jistém smyslu, ankety. Omezím se proto na konstatování, že KSČM z obecného pohledu souhlasí se základními cíli “Národní politiky výzkumu, vývoje a inovací na léta 2009 –15” přijatými vládou v červnu s tím, že úspěšná realizace těchto cílů přispěje mj. i ke zvýšení úrovně a prestiže výzkumu a vývoje jako takového. Z cílů (uvádím je ve stejném pořadí jako zmíněný dokument)*

1. zavést strategické řízení VaVaI na všech úrovních,
2. zacílit veřejnou podporu VaV na potřeby udržitelného rozvoje,
3. zvýšit efektivitu systému veřejné podpory VaVaI,
4. využívat výsledky VaV v inovacích a zlepšit spolupráci veřejného a soukromého sektoru ve VaVaI,
5. zlepšit zapojení ČR do mezinárodní spolupráce ve VaVaI,
6. zajistit kvalitní lidské zdroje pro VaVaI,
7. vytvořit v ČR prostředí stimulující VaVaI,
8. zajistit účinné vazby na politiky v jiných oblastech a
9. důsledně hodnotit systém VaVaI

preferuje KSČM jako rozhodující cíle uvedené pod body 1,3,6, 7 a 9 a sem by také v první řadě zaměřila svoji pozornost v případě, že by měla přímou možnost podílet se na nápravě současného stavu. Jsme také přesvědčeni, že uvedené body je nutno doplnit o další bod

10. podstatně posílit státní finanční podporu výzkumu a vývoje, současně vytvořit nový komplex motivačních opatření k výraznému zvýšení podílu soukromého sektoru.

ODS: *Ano tuto představu máme a některé ze způsobů jak dosáhnout výrazného zvýšení úrovně českého výzkumu, jsme již zmínili v předchozích odpovědích.*

SZ:

- *Zvýšení celkové úrovně není možné dosáhnou hned. Je s tím však potřeba začít hned něco dělat. Některé kroky již byly učiněny. Hlavní změnu má přinést především strategie operačních programů tzn. vybudovat, vybavit moderní a unikátní výzkumnou infrastrukturu, která v ČR stále ještě zaostává. Přilákat tak špičkové vědce, které odešli do zahraničí a umožnit tak daleko širší spolupráci s nejlepšími.*
- *Je však třeba dále pokračovat v koncentraci jednotlivých vědeckých pracovišť. Vytváření podmínek pro spolupráci na společných projektech, rozšířit naši participaci na programech EU -7.RP apod.*
- *V poslední době často diskutovanou otázku podpory inovací není možné vidět pouze perspektivou lineárního modelu a ve snaze podpořit aplikovatelnost výsledků výzkumu tak opomíjet, či upozadovat výzkum základní. Oba typy výzkumu jsou vzájemně velice provázány, podstatný je důraz na kvalitu nikoli prvoplánová vize konkrétního produktu.*

TOP09: *Domníváme se, že česká věda je v mnoha oborech na světové či evropské špičce. Jejím problémem je ale kromě nedostatku financí malé sebevědomí a jistá zapouzdřenost, jejímž výsledkem je jen malá ochota či schopnost vzájemné i mezinárodní spolupráce. Co se týče konkrétních kroků, byly naznačeny výše:*

- *navýšení a vytvoření efektivního, racionálního a transparentního způsobu rozdělování finančních prostředků na vědu a výzkum*
- *evaluace vědeckých institucí a vysokých škol*
- *rozdělení vysokých škol na vzdělávací a výzkumné*
- *příchod, resp. motivace pro návrat mladých vědeckých odborníků ze zahraničí.*
- *ocenění výzkumné práce a odborných pracovníků*

Signatáři tuctu otázek:

Prof. RNDr. Martin Černohorský, CSc.; Přírodovědecká fak. MU, Brno

RNDr. Jiří Grygar, CSc.; Fyzikální ústav AV ČR, Praha

Prof. RNDr. Pavel Hobza, DrSc.; Ústav organické chemie a biochemie AV ČR, Praha

Prof. RNDr. Antonín Holý, DrSc.; Ústav organické chemie a biochemie AV ČR, Praha

Prof. RNDr. Václav Hořejší, DrSc., Ústav molekulární genetiky AV ČR, Praha

Doc. Mgr. Pavel Jungwirth, DSc.; Ústav organické chemie a biochemie AV ČR, Praha

Doc. RNDr. Jan Konvalinka, CSc., Ústav organické chemie a biochemie AV ČR, Praha

Prof. RNDr. Julius Lukeš, CSc., Přírodovědecká fak. JČU a Parazitologický ústav Biologického centra AV ČR, České Budějovice

Prof. PhDr. František Šmahel, DrSc., Dr.h.c.; Filosofická fak. UK, Praha

Signatáři Tuctu otázek tím vyjadřují svůj osobní názor; nikoliv nutně názor instituce, v níž pracují.

